

מנה בדת

שינוי הדף היומי בדון קצרו

לע"נ הרה"ג רבי אהרן בן ר'

נתנאל וינר זצוק"ל

הערות והנצחות

טל' 0548449853 או מייל GMAIL.COM

MABADAF12@

גליון 12 פרשת ויקהל פקודי תש"פ

שבת טז-כב

טהורים, ואמר שמאי שאם תקניטני אגזור גם על מסיקה וסגרו את ביהמ"ד ולא הכניסו ולא הוציאו כלל תלמידים, והלל היה כפוף לפני שמאי כסתם תלמיד והיה קשה היום כיום שעשו העגל וגזרו על כך ולא קיבלו את גזירתם אך עם הי"ח דבר התקבלה הגזירה והטעם שגזרו על כך שמא יבצור בקופות טמאות אך זה רק למ"ד שכלי טמא מחשיב את המשקים ולמ"ד שאין כלי טמא מחשיב משקים הטעם לגזירה היא שמא יבצור בקופות עם זפת שהמשקים נשארים שם או משום אשכולות שנושכות אחת בשניה וע"י הפרדתם יוצאים מהם המשקים, או שגזרו שלפעמים אדם יוצא לכרם לבדוק ענביו וסוחטם ומזלף על ענבים והמשקה טופח עדיין בשעת בצירה. **עמוד ב גזירה יג:** שגידולי תרומה אסורים כתרומה עצמה ואמר ר' חנינא שגזרו על כך כדי שישראל לא ישאיר אצלו התרומה בשביל לזרעה, ורבא דוחה שא"כ הוא לא יפריש כלל, אלא שלא חששו שלא יפריש כיון שמספיק חטה אחת לפטור את כל הכרי והוא לא ישהה חטה אחת כדי לזרעה, אלא הגזירה היא שהכהן לא ישהה תרומה טמאה לזרעה ובינתים יבא לתקלה. **גזירה יד:** אמר ר' חייא בר אמי בשם עולא שהגזירה היא שמי שהחשיך לו בדרך נותן כיסו לנכרי ולא יטלטל הוא עצמו פחות מד' אמות. ואמר באלי בשם אבימי סנוותאה **שגזירה טו:** פת עכו"ם ו**גזירה טז** שמן עכו"ם **גזירה יז** יין עכו"ם **גזירה יח** בנות עכו"ם, וזה מובן לר"מ לעיל שלא מנה בנות עכו"ם אך ר' יוסי כבר מנה בנות עכו"ם ולדעתו יש רק י"ז יש לומר כדברי רב אחא בר אדא בשם ר' יצחק שגזרו על הפת בגלל השמן ועל השמן מפני יין ועל היין מפני בנותיהם אך יש לדחות ששמן לא עדיף מפת אלא יש לגרוס שגזרו על פתם ושמן מפני יינם ועל יינם מפני בנותיהם, וגזרו על בנותיהם משום דבר אחר ועל דבר אחר משום דבר אחר וביאר ר"נ בר יצחק שגזרו שתינוק נכרי מטמא בזיבה כדי שתינוק ישראל לא יהיה מצוי אצלו משום משכב זכור ולר"מ שמונה פתן ושמןם לגזירה נפרדת יש לומר שאוכלים וכלים שנטמאו במשקים זה גזירה אחת.

משנה לב"ש אין לשרות דיו וסממנים וכרשינים בשיעור שיגמר מבעוד יום וב"ה מתירים לב"ש מותר לתת חתיכות פשתן לתנור רק אם יתחממו מבעוד יום וב"ה מתירים גם אם לא יגמרו לב"ש מותר לתת צמר ליורה רק אם יקלוט הצבע מבעוד יום וב"ה מתירים גם אם לא יגמרו, לב"ש אין להעמיד מצודות א"כ יצוד בעוד יום ולב"ה מותר גם אם יצודו בשבת, לב"ש אין למכור או לטעון חמור או להעמיס משא לנכרי אלא בשיעור שיגיע למקום קרוב ולב"ה מותר גם אם לא יגיע למקום קרוב, לב"ש אין לתת עורות לעבדן או כלים לכובס נכרי אלא א"כ יגמור מבעוד יום ולב"ה מותר כל עוד החמה זורחת,

דף יח רשב"ג אמר שנהגו אבותיו לתת כלי לבן לכובס נכרי ג' ימים קודם שבת כב"ש, גם לב"ש מותר לטעון קורת בית הבד ועיגולי הגת מבעוד יום. **גמרא** רב יוסף אומר שרבי הוא הסובר שנתנית מים על דיו נקרא שרייה ששנינו שרבי אמר לענין לישה שאם אחד נתן קמח ואחר נתן מים הוא חייב שיש גיבול גם בנתנית מים, ולר' יוסי חייב רק בגיבול, ואביי דוחה שדיו שאינו בר גיבול חייב גם ללא גיבול, ואמר רב יוסף שיש ברייתא מפורשת שר' יוסי בר יהודה חלק לענין נתנית מים באפר שחייב רק בגיבול ואין לומר שבברייתא ההיא מדובר בעפר שהרי יש ברייתא נוספת שכתוב עפר וא"כ הם נחלקו גם באפר שאינו בר

דף טז יש להקשות מדוע כלי זכוכית מקבלים טומאה מגבם הרי כלי חרס וכלי נתר שנעשים מאדמה לבנה נטמאים רק מהאוויר שלהם או מאחוריהם אך לא מגבם ושאר כלים נטמאים מגבם ויש לומר שכיון שכלי זכוכית כשהם נשברים עושים אותם מחדש עשו אותם ככלי מתכות, אך קשה שבכלי מתכות כשהם נטמאו ונשברו ונעשו מחדש גזרו שיחזרו לטומאתם הישנה ואילו כלי זכוכית מטמאים רק מכאן ולהבא יש לומר שכיון שטומאתם היא מדרכבן לא גזרו בהם חזרה לטומאה ישנה, וגזרו רק בכלים הטמאים מדאורייתא ולא גזרו בפשוטי כלי זכוכית שיטמאו כפשוטי כלי מתכות שעשו בהם הכר כדי שלא יחשבו שטומאתם היא מדאורייתא וישרפו עליהם תרומה וקדשים, **עמוד ב** ורב אשי מבאר שכלי זכוכית דומים לכלי חרס אך הם נטמאים מגבם כיון שרואים את הפנים שלהם כמו בחוץ. **מה שנוכר** בברייתא ששמעון בן שטח גזר טומאה על כלי מתכות לכאורה טומאתם כתובה בתורה במפורש אך את הזהב ואת הכסף, יש לומר שהוא הוסיף לגזור בהם שהם חוזרים לטומאה ישנה, שהכלים של אחותו שלציון המלכה נטמאו במשתה והיא שברתם והביאתם לצורף וריתכם ועשה מהם כלים חדשים וגזר שמעון בן שטח שהם יחזרו לטומאתם הישנה כדי שלא יתבטלו מי חטאת בכלים שכולם ישברו עליהם כדי שלא יצטרכו להזות עליהם אך טעם זה הוא לדעה שאומרת שגזרת טומאה ישנה היא רק בטומאת מת, אך לפי הדעה שגזרו בכל טומאות לא שייך את הגזירה הזו ואביי מבאר שגזרו שמא לא ישבור לגמרי שלא יעשה חור בשיעור שמטהר, ורבא מבאר שגזרו שלא יאמרו שיש אפשרות לטבול ללא הערב שמש והנ"מ בין הטעמים כששבר לגמרי שאז אין את הטעם של אביי ולרבא יש סיבה לגזור גם בכך.

גזירה י מיי"ח דבר המניח כלים תחת צינור לקבל מי גשמים בין גדולים בין קטנים ואף כלי אבנים אדמה וגללים ולב"ש הם פוסלים את המקוה בין מניח בין שוכח, ולב"ה לא גזרו בשוכח ורבו ב"ש וגזרו גם בשוכח ולר"מ השוכח בחצר טהור ולר' יוסי לב"ש גם בשוכח בחצר טמא, ורב משרשיא אמר שאמרו בישיבה של רב שלכו"ע אם הניחם כשכבר היו ענני גשם טמא ואם לא היו עננים טהור, ונחלקו כשהיו עננים והתפזרו והם הגיעו שוב לב"ה בטלה מחשבתו ולב"ש לא בטלה מחשבתו, ולר' יוסי שב"ה לא הודו לב"ש אמר ר"נ בר יצחק שגזירה ח היא על בנות כותים שהם נידות מעריסתם.

גזירה יא: שכל המטלטלים מעבירים טומאה בשיעור עובי המרדע, למרות שאין בהקפו טפח.

דף יז ור' טרפון אמר שאקפח את בני שהלכה זו אינה נכונה והשומע טעה בה אלא איכר שעובר ומרדע על כתפו והאהיל צד אחד על הקבר וטמאו את המרדע עצמו משום כלי המאהיל על מת ור"ע מסביר שחכמים גזרו שהמטלטלים מביאים טומאה על האדם הנושאן בעובי המרדע ועל עצמם הטומאה היא בכל שהוא ושאר אדם וכלים שאין נוגעים בו אין מביאים טומאה אלא בפותח טפח ואמר ר' ינאי שמדובר במרדע שאף שאין בו טפח אך יש בהקפו טפח וגזרו על הקפו משום עוביו, ור' טרפון מונה בנות כותים במקום גזירה זו ובענין של כלים שמקבלים גשמים הוא סובר כר' יוסי.

גזירה יב: הבוצר עבור גת שלשמאי הוכשר והלל רצה להקל והוא הביא ראיה מהמוסק זיתים ששמאי מודה שא"צ בכלים

גיבול, אך יש לומר שהברייתות לא נכתבו יחד וכתבו עפר בלשון אפר, ויתכן שבאפר שאינו בר גיבול חייב גם בלי גיבול לכו"ע.

שנו בברייתא שמותר להזרים מים לגינה מבעוד יום וזה ממשך להשקות גם בשבת וכן מותר להניח מוגמר תחת כלים והם מתגמרים בשבת, וכן מותר להניח גפרית תחת כלים והם מתגפרים בשבת וכן מותר להניח קילור לרפואה על העין וכן לתת אספלנית על מכה והיא מתרפאת בשבת אך אין לתת חיטים לרחיים של מים וזה ממשך לטחון בשבת לרבה אסור משום שזה משמיע קול ורב יוסף אמר מדוע אינך שונה משום שבינת כלים שכתוב בכל אשר אמרתי תשמרו לרבות שבינת כלים, ולטעם זה התירו ב"ה מוגמר וגפרית שאין הכלי עושה מעשה, וכן באונין של פשתן התנור לא עושה מעשה ומצודות של חיות מותר בחכה שאינה עושה מעשה אלא הדג בא אליה וכן רשת שהדג נכנס אליה ואינו יכול לצאת שהקרום נכנס ללחיו, ולפ"ז מצודה שהפח נתפס בה שעושה מעשה אסור אך רב אושעיא אמר בשם ר' אסי שלב"ש שבינת כלים דאורייתא גם בלי מעשה ולב"ה מותר גם בעושה מעשה, **עמוד ב** ולב"ש מותר במוגמר וגפרית כשאינם בכלי אלא בקרקע, גיגית נר קדרה ושפוד ב"ש יתירו רק כשהפקירם, והברייתא שאומרת שאשה לא תמלא קדרה עססיות ותורמוסים ואם היא עשתה זה נאסר במוצ"ש בכדי שיעשו לכאורה זה רק לב"ש ויש לומר שגזרו גם לדעת ב"ה כדי שלא יבא לחתות בגחלים אך לא גזרו במוגמר וגפרית ששם לא יבואו לחתות כי העשן יכנס בהם ויזיק להם, ולא גזרו באונין של פשתן שלא יבואו לחתות כיוון שאם יתגלה יזיק להם האויר, ובצמר ליורה אמר שמואל שמדובר ביורה שאינה על האש ואין לחשוש שיגיס בה שמדובר שמכוסה וטוחה בטיט והוא יזכור לא להגיס, ומותר להניח קדרה עם מאכל חי קודם חשיכה שאין חשש שיחתה שהרי ממילא היא לא ראויה ללילה ומסיה דעתו ממנה, וכן מותר להניח דבר מבושל היטב על גחלים כיוון שאינו צריך לחתות, אך אסור להניח דבר מבושל ואינו מבושל שמא יחתה אך אם הניח בה חתיכה חיה מותר שאז מסיה דעתו, ולפי הנ"ל שדבר שהאויר קשה לו מותר א"כ בשר גדי שסגור בטיט מותר כיוון שקשה לו הרוח ולא יחתה, ובשר עז בלי טיט אסור שמא יחתה ובשר גדי בלי טיט ובשר עז עם טיט לרב ירמיה מדפתי אסור ולרב אשי מותר ומה ששנינו שבצלי צריך שיצלה מבעוד יום מדובר רק בעז ללא טיט, וללישנא בתרא: בשר גדי מותר לכו"ע גם ללא טיט וכן בשר עז עם טיט ונחלקו רק בעז ללא טיט שלרב ירמיה אסור ולרב אשי מותר, והמשנה שאוסרת בצלי זה רק בבשר על גחלים, ורבינא אומר שדלעת חיה מותר שהיא כמו בשר גדי שהאויר קשה לה.

שנו בברייתא שלב"ש לא נותנים חפץ לנכרי אא"כ יגיע לביתו ולב"ה מספיק בית הסמוך לחומה ולר"ע מספיק שיצא מבית הישראל, ור' יוסי בר יהודה אומר שר"ע אומר כך בדעת ב"ה.

שנו בברייתא שלב"ש אין למכור חמץ לנכרי אם לא יגמור קודם פסח, ולב"ה מותר למכור כל עוד הוא יכול לאוכלו, **דף יט** ור' יהודה סובר שמל' יום קודם פסח שכבר דורשים בהלכות פסח, אין למכור לנכרי כותח וכל דבר שנשאר לזמן רב. **שנו בברייתא** שמותר לתת בשבת מזונות לכלב ולנכרי ולא חוששים אם הם יצאו עמם ויש חידוש בכלב שלמרות ששבינתו מוטלת עליו בכ"ז לא חוששים אם מוציא.

שנו בברייתא שאין להשכיר כלים או לשלוח אגרת ביד נכרי בע"ש וביום ד' וה' מותר ואמרו על ר' יוסי הכהן או ר' יוסי החסיד שלא נמצא כתב ידו ביד נכרי מעולם, לת"ק בברייתא מותר לשלוח אגרת ביד נכרי בע"ש אם קצץ דמים, לב"ש עד

שיגיע לביתו ולב"ה עד שיגיע לחומה, ויש להקשות הרי קצץ ומבאר רב ששת שנחלקו כשלא קצץ שלב"ש נותן רק עד שיגיע לביתו ולב"ה עד שיגיע לחומה, ומה ששנינו ברישא שלא משלחים מדובר כשקבוע השלטון בעיר, והברייתא הקודמת שאסרה בער"ש מדברת כשלא קבוע הדואר בעיר ואז הנכרי יטרח בשבת לחפשו.

שנו בברייתא שלא מפליגים בספינה לדבר רשות תוך ג' ימים לשבת אך לדבר מצוה מותר, ורבי סובר שפוסק עמו שישבות אף שאינו שובת, ולרשב"ג אין צריך לפסוק שישבות ומצור לצידון שהן קרובות הן מותר גם בער"ש.

שנו בברייתא שלא עושים מצור על עירות של נכרים תוך ג' ימים לשבת ואם התחילו אין מפסיקים כמו ששמאי אומר שכתוב בפסוק עד רדתה אפילו בשבת.

ר' צדוק אומר שבינת ר"ג נהגו להביא בגדי לבן ג' ימים קודם שבת ובגדי צבעונים הם הביאו גם בער"ש ויש ללמוד מכאן שכיבוס בגדי צבעונים קצר יותר מלבנים ואביי אמר לכוזב שרצה על צבעונים מחיר שוה ללבנים שכבר חכמים הקדימוהו שבגדי צבעונים כיבוסם קצר יותר, עוד אמר אביי שהנותן בגד לכוזב יתן לו רק אחר שימדדנו כי אם גדל הבגד הפסידו שמתח אותו ואם הוא קטן במידה הוא הפסידו שכיוצו.

יש להקשות מדוע ב"ש לא גזרו בקורת בית הבד ויש לבאר שגם אם יעשה בשבת אחר שכבר היו בקורה אינו חייב חטאת על כך.

ר' יוסי בר חנינא אומר שמשנתנו כר' ישמעאל שמיקל להניח שום בוסר ומלילות שרסקם כבר מבעוד יום והם יגמרו אחר חשיכה **עמוד ב** ור"ע סובר שלא יגמור, ור' אלעזר אומר שהמשנה כר' אליעזר שמתיר להשתמש בחלות דבש שריסקם כבר מבעוד יום והדבש יצא משחשיכה ולחכמים אסור, ור' יוסי בר' חנינא סובר שיתכן שר' אליעזר יחמיר במשקים שיצאו מאוכל והוא התיר רק בדבש שיצא מהחלות, ור' אלעזר אומר שיש ברייתא מפורשת שר' אליעזר ור"ש מקילים גם בזיתים וענבים שריסק מבעוד יום וריב"ח לא שמע את הברייתא הזו, ור' אלעזר סובר שאין להביא ראיה מר' ישמעאל כמו שאמר רבא בר חנינא בשם ר' יוחנן שמדובר רק במחוסרין שחיקה אך לא במה שמחוסר דיכה וזיתים וענבים הם כמחוסרים דיכה וריב"ח פסק כר' ישמעאל.

רב אסר משום מוקצה שמן שנשאר בפינות בית הבד וכן מחצלות שמכסים את הזיתים ולשמאל מותר, וכן נחלקו בדין מחצלות המכסות הסחורה שבספינות ונחלקו בעז שעושה חלב וגיזת רחל וביצי תרנגולת ושוורים של חרישה ותמרים שעומדים למכירה שלרב אסור בהם ביו"ט משום מוקצה ולשמאל מותר, וזה תלוי במחלוקת ר"ש ור' יהודה אם יש מוקצה.

אדם אחד נהג כר"ש במקום ששמו חרתא דארגיז שהוא מקומו של רב ור' המנונא עשה לו שמתא.

תלמיד אחד הציל מדליקה בכלי אחד ותלמיד אחר הציל בד' ה' כלים וזה תלוי בדעות אם עדיף מיעוט כלים או מיעוט הליכה.

משנה מותר לצלות בשר בצל וביצה רק אם ניצלו מבעוד יום, אין נותנים פת לתנור וחררה על גחלים אא"כ היתה קרימת פנים מבעוד יום ולר' אליעזר מספיק אם קרם התחתון, מותר לשים קרבן פסח בתנור עם חשיכה, וכן במדורת בית המוקד מספיק שיתפס האש

דף כ אך מחוץ למקדש מותר רק אם נתפש האש ברובו, ולר' יהודה בפחמים מספיק כל שהוא. **גמרא** השיעור שיצולו מבעוד יום הוא כמאכל בן דרוסאי, והוא לסטים שבישל שלישי. וכן אמר רב אסי בשם ר' יוחנן שמה שכבר התבשל כמאכל בן

דרוסאי אם בישלו עכו"ם אח"כ אין בו איסור בישול עכו"ם ושנינו שחנניה אומר שמה שהתבשל כמאכל בן דרוסאי מותר להניחו כך בכירה גם אם אינה גרופה או קטומה.

ר"א אמר במשנה שיקרום התחתון יש להסתפק אם התחתון נקרא מה שלכיוון התנור או מה שהוא לכיוון האש ויש ברייתא מפרשת שהכוונה לצד שמדובק בתנור.

המשנה מתירה בפסח והטעם לכך הוא שבני חבורה הם זריזים והם לא יחתו ולולא כן היה אסור אף שזה גדי אך קשה שהגמ' לעיל מתירה בגדי ויש לומר שכיוון שהוא נצלה בשלימות יש לגזור בו אם לא שבני חבורה זריזים הם.

רב הונא לומד שמותר להאחזי את האש במדורת בית המוקד מהפסוק בכל מושבותיכם והיינו שרק בכל מושבותיכם אין מבעיריכם אך בבית המקדש מותר ורב חסדא מקשה שלפי זה מותר גם בשבת ורב חסדא מבאר שהפסוק בא להתיר רק אברים ופדרים של קרבנות ובמדורת בית המוקד מדובר באש סתם ולא גזרו בכהנים כיון שזריזים הם.

המשנה אומרת שבכל הארץ מותר כשאחזה האש ברובו לרב הכוונה רוב כל אחד מהעצים ולשמואל זה בשיעור שלא יאמרו הביאו עצים ונניח תחתייהם ר' חייא שנה כדברי שמואל שתהא שלהבת עולה מאליה ולא שלהבת שעולה ע"י דבר אחר, ובעץ יחיד לרב השיעור הוא רוב עוביו או רוב היקפו ולרב פפא צריך רוב עביו והקיפו, ונחלקו בזה תנאים שלר' חייא השיעור הוא שהעץ ישחת ממלאכת האומן ולריב"ב כדי שתאחז האש מב' צדדים, ויש זכר לדבר מהפסוק את שני קצותיו אכלה האש היכשר למלאכה.

נאמר אצל יהויקים כתוב והאח לפניו מבושרת לרב, אח הוא אחוונא שזה ערבה כמו שאחד ביקש אחוונא והתברר שרצה ערבה, ולשמואל מדובר בעצים שנדלקו באחזה, ורב הונא אומר שקנים לא צריכים רוב ואם אגדם צריכים רוב, גרעינים לא צריכים רוב ואם נתן אותם בחותלות הם צריכים רוב, לרב חסדא קנים צריכים רוב כיוון שהן מתפזרות ואם אגדם אין צריכים רוב וכן גרעינים לבדם שמתפזרות צריכים רוב ואם אספם אין צריכים רוב, **עמוד ב** וכן דעת ר' כהנא שקנים צריכים רוב ואם לא אגדם הם לא צריכים רוב גרעינים לא צריכים רוב ואם נתנם בחותלות הם צריכים רוב.

רב יוסף שנה שד' מדורות לא צריכים רוב: מדורת זפת גפרית גבינה ורוב, שהאש ממשיכה בהם מאליה, ובברייתא הוסיפו קש וגבבא, ר' יוחנן אומר שעצים של בכל צריכים רוב, ורב יוסף מקשה שאם מדובר בעצים דקים א"כ אם בפתילה אמר עולא שצריך להדליק ברוב היוצא ודאי בעצים דקים צריך רוב היוצא ורב יוסף מאר שמדובר בצמר יבש שבקליפת הארז ולא צריך רוב כי הוא נדלק בקלות רמי בר אבא אומר שכך דין עץ זאזא שהוא צמר שנדלק בקלות.

פרק במה מדליקין

משנה אין מדליקין נר שבת בפתילות של לכש ובחוסן ובכלך ובפתילת האידן ובפתילת המדבר ובירוקה שעל פני המים, ולא ידליק בזפת ושעוה שמן קיק ושמן שדינו לשריפה ולא באליה ולא בחלב ולדעת נחום המדי מדליקים בחלב מבושל ולחכמים אין מדליקים אף במבושל. **גמרא** לכש הוא צמר ססביב הארז ואמנם הוא עץ אך ניתן להדליק בצמר שבו ולא ידליק לו לשבת.

לרב יוסף חוסן הוא נעורת של פשתן ואביי מקשה מהפסוק והיה החוסן לנעורת א"כ משמע שחוסן הוא לא נעורת, ואביי מבאר שמדובר בפשתן שלא ניפצוהו.

יורדי הים אמרו לשמואל שכלך הוא מה שקוראים לו כולכא, ורב יצחק בר זעירא מבאר שהוא מה שנקרא גושקרא והוא

פסולת של משי, רבין ואביי ישבו אצל רבנא נחמיה אחיו של ריש גלותא והוא היה לבוד בגד ממשי ואמר רבין שזה מה שנקרא כלך ואביי אומר שאנו קוראים לזה שירא פרנדא, אך יש להקשות ששנינו השיראין והכלך והסיריקין חייבים בציצית משמע ששיראים אינם כלך אך יש לחלק בין שיראין לשירא פרנדא.

פתילת האידן זה אחוונא, ערבה, וכשרבין ואביי הלכו בבקעת טמרוריתא הם ראו ערבה, ואמר רבין שזהו מה ששנינו אידן, ואביי הקשה הרי זה עץ, ורבין קילף את העץ והראה לאביי שיש בו צמר.

פתילת המדבר היא שברא, מין עשב ארוך.

אין לפרש ירוקה שעל פני המים שהוא השחור שבחריצי מים שהרי הם נפרכים ולא שייך לעשות מזה פתילה, ורב פפא מפרש שזה הירוקת שגדילה בשולי הספינה.

יש ברייתא שצמר ושער גם לא ראויים לפתילה והמשנה לא מנתה אותם שהצמר מתכווץ ושער נחרך וממילא אינן ראויים לפתילה.

מזפת ושעוה והלאה מדובר בפסול שמנים, והחידוש הוא לגבי שעוה שהיא לא פסולה לפתילה, רמי בר אבין מפרש שעטרן הוא פסולת הזפת ושעוה פסולת הדבש.

דף כא והנ"מ היא לענין מקח וממכר.

שנו בברייתא שגם מה שלא ראוי להדלקת נר שבת מותר לעשות ממנו מדורה להתחמם ואף להשתמש לאורה בין בקרקע בין בכירה ונאסר רק להדליק בפתילות אלו.

שמואל אמר שיורדי הים אמרו לו ששמן קיק הוא מעוף ששמו קיק, ורב יצחק בר רב יהודה אומר שזה שמן שעושים מגרעיני צמר גפן ולר"ל הוא מעץ קיקיון דיונה, רבה ראה את העץ הזה והוא דומה לעץ סרק והוא גדל על המים ומעמידים אותו בפתח החנות ומגרעיניו עושים שמן ותחת ענפיו לנים החולים שבארץ ישראל.

רבה אומר שפסול הפתילות במשנה זה בגלל שהאש קופצת בהם והשמנים אינם נמשכים אחר הפתילה, אביי הסתפק אם מותר לערבב שמן כשר בפסול האם יש לגזור שמא יבא להשתמש בהם לבדם אמר לו רבה שלא מדליקים שגזרו בהם ואביי הקשה ממה ששנינו שאם כרך דבר שאין מדליקים על דבר שמדליקים אין מדליקים ובית ר"ג היו כורכים פתילה על אגוז ומדליקים אמר רבה הרי ת"ק אסר ואביי אמר שיש כאן מעשה רב, א"כ רואים שמותר להדליק בהם ויש לדחות שמותר רק לסמוך בהם את הפתילה, אך קשה מדוע ת"ק אסר לסמוך ויש לומר שחסר בברייתא ויש להוסיף שאין לערבב ולהדליק אך מותר לסמוך בהם פתילה וכן נהגו אצל ר"ג, אך קשה שרב ברונא אמר בשם רב שמותר להדליק אם נתן שמן בחלב מהותך ובקרבי דגים שנימוחו, ואמר רבה ששם זה נמשך כראוי וכל האיסור בחלב מהותך הוא רק משום גזירה מחלב שאינו מהותך ואם ערבב שמן בחלב מהותך אין לגזור גזירה לגזירה.

רמי בר חמא שנה שמה שפסול להדליק בו לשבת פסול גם במקדש שכתוב להעלות נר תמיד שתהא שלהבת עולה מאליה ולא ע"י דבר אחר, אך קשה שלשמחת בית השואבה עשו פתילות מבגדי כהונה שבלו והם עשויים מצמר, ויש לומר שזה רק לשמחת בית השואבה ולא נאמר בה להעלות. והברייתא שכתוב שבגדי כהונה שבלו עשו פתילות מדובר על בגדי בוץ שכשר גם בשבת.

רב הונא אומר שמה שפסול לשבת פסול גם לנר חנוכה אף בחול ומבאר רבא שלא מדליק בחול כיון שאם כבתה נר חנוכה הוא זקוק להדליקה ולא מדליקים בשבת כי מותר להשתמש לאורה ולרב חסדא מדליקים בחול כיון שכבתה אין זקוק

סוכה שאם עיטרה בסדינים ובענבים אגוזים ואפרסקים אין להסתפק מהן עד מוצאי יו"ט אחרון ואם התנה עליהם מועיל, ואמר רב יוסף שהמקור לכל המצוות הוא דם קדשים שאין לבזותו.

לרב אין מדליקים בחנוכה מנר לנר, ולשמואל מדליקים, לרב אין מתירים ציצית מבגד לבגד ושמואל מתיר, לרב אין הלכה כר"ש שמתיר גרירת כסא וספסל גם כשאינו מתכוון לעשות חריץ ולשמואל הלכה כר"ש, ואביי אמר שרבה נהג כדברי רב בכל מקום בלבד בג' הדינים הנ"ל מדליקין מנר לנר ומתירים ציצית וגוררים מטה כסא וספסל.

תלמיד אחד הסביר בדעת רב שלא מדליקים מנר לנר משום ביזוי מצוה, ורב אדא בר אהבה הסביר משום שהוא מכחיש את המצוה וההבדל בין הטעמים הוא כשמדליק מהנר עצמו שאין בזה ביזוי מצוה אך הוא מכחיש את המצוה, ורב אויא מקשה ממה ששינונו **עמוד ב** לענין מעשר שני שלא שוקלים כנגדו אפילו למעשר אחר, ואם נאמר שרב ושמואל נחלקו בנר עצמו ובקיסם גם לשמואל אסור לא קשה על שמואל, אך אם רב מתיר בנר עצמו ונחלקו רק בקיסם א"כ קשה על שמואל שמתיר ומבאר רבה שיש לגזור שמא המשקל לא יהיה מכוון והוא יוציאם לחולין, ורב ששת מקשה ממה ששינונו שהמנורה היא עדות היא לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל שנתן שמן בנר מערבי כמו שנתן בכולם והוא דלק עד למחרת בשעת הדלקה והוא הדליק ממנו את כולם והרי הנרות קבועים ולא ניתן להעביר אש בלי קיסם א"כ רואים שלא חששו לביזוי ולא להכחשת המצוה, ורב פפא מבאר שמדובר שהעבירו אש בפתילות ארוכות אך זה מובן למ"ד משום ביזוי אך נשאר קשה למ"ד שאין להכחיש המצוה, ורב הונא בר רב יהושע אומר שדין הדלקה מנר לנר זה תלוי שאם הדלקה עושה מצוה מותר להדליק מנר לנר אך אם המצוה היא בהנחה אין מדליקים מנר לנר, ויש להוכיח מדברי רבא שאדם התופש נר חנוכה בידו שלא יצא ורואים שהנחה עושה מצוה ויש לדחות ששם החסרון הוא שהרואה אומר שהדליקה לצרכו ויש להוכיח מדברי רבא שאם הדליקה בפנים והוציאה לא יצא ומוכח שהדלקה עושה מצוה, ויש לדחות שניתן לומר שהרואה אומר שהדליקה לצרכו.

להדליקה אך לא בשבת כיון שמותר להשתמש לאורה, **עמוד ב** ור' זירא אמר בשם רב מתנה ויש אומרים שר' זירא אמר בשם רב שמדליקים בין בשבת בין בחול ומבאר ר' ירמיה שמדליקים בהם בחול כיון שכבתה אין זקוק לה ומותר גם בשבת כיון שממילא אסור להשתמש לאורה, וכשאמרו את זה לאביי בשם ר' ירמיה הוא לא קיבל ואח"כ אמרו לו בשם ר' יוחנן והוא קיבל ואמר אביי שאם היתה לו זכות הוא היה מקבל קודם וזה חשוב יותר שזה גירסא דינקותא, אך קשה ששינונו שמצות נר חנוכה מההשקיעה עד שתכלה רגל תרמודיים מהשוק ולכאורה משמע שצריך להדליק אם כבה ויש לדחות שאם לא הדליק עדיין הוא מדליק עד זמן זה, עוד יש לפרש שזה שיעור בשמן שנותן בה.

שנו בברייתא שמצות נר חנוכה נר אחד לאיש וביתו, והמהדרין נר לכל אחד, והמהדרין מן המהדרין לב"ש ביום הראשון ח' נרות ופוחת כל הימים ולב"ה ביום הראשון נר אחד ומוסיף נר כל יום עולא אמר שנחלקו בזה בא"י ר' יוסי בר אבין ור' יוסי בר זבידא האם המחלוקת בין ב"ש לב"ה שלב"ש מדליק כנגד הימים שנשארו ולב"ה כנגד הימים שהיו, או שהם נחלקו שב"ש למדו מפרי החג שהם מתמעטים כל יום ולב"ה מעלים בקודש ואין מורידים, ורבה בר בר חנה אמר בשם ר' יוחנן שהיו שני זקנים בצידין אחד נהג כב"ש והוא הסביר שזה כנגד פרי החג והשני נהג כב"ה והוא הסביר שמעלים בקדש.

שנו בברייתא שמצוה להניח נר חנוכה בפתח ביתו מבחוץ והגר בעליה מדליק בחלון הסמוך לרה"ר ובשעת סכנה מניחה על שולחנה, ורבא אומר שצריך נר נוסף להשתמש לאורו ואם יש מדורה אין צריך נר ואדם חשוב שאינו משתמש לאור מדורה צריך נר גם כשיש מדורה.

הסיבה לתקנת חנוכה ששנו בברייתא שמכ"ה בכסלו הם ח' ימים שאין להתענות ולהספיד בהם שהיוונים נכנסו להיכל וטמאו את כל השמנים וכשנצחום בני חשמונאי מצאו רק פך אחד שמן בחותם כה"ג שהיה בו להדליק רק ליום אחד ונעשה נס ודלק ח' ימים ונשה אח"כ קבעום לימים טובים להלל והודאה.

המשנה בב"ק מביאה שגמל טעון פשתן שעבר ליד חנות ונכנס הפשתן ודלק בנרו של חנוני ושרף את הבירה בעל הגמל חייב ואם הנר היה בחוץ חייב בעל הנר ור' יהודה פוטר בנר חנוכה ומוכח מזה שלכתחילה מניחים נר חנוכה דוקא תוך עשרה שאם היה מותר גם יותר מכך יכול בעל הגמל לומר לחנוני היה לך להניח את הנר גבוה יותר מגמל ורוכבו, אך יש לדחות שאם היו מטריחים להגביה הנר היה נמנע ממצוה.

דף כב רב כהנא אומר שרב נתן בר מניומי דרש בשם ר' תנחום שאם הניח נר חנוכה יותר מכ' אמה הוא פסול כסוכה וכמבוי שאין בכך פרסומי ניסא, עוד אמר רב כהנא משמו על הפסוק והבור ריק אין בו מים שיש להקשות שאם כתוב ריק הכוונה שגם מים אין בו, אלא זה בא ללמד שאמנם אין בו מים אך יש נחשים ועקרבים.

רבה אומר שמצוה להניח נר חנוכה בטפח הסמוך לפתח רב אחא בר רבא אומר מימין לפתח ולרב שמואל דפתי משמאל לפתח וכן הלכה כדי שתהיה המזוזה מימין ונר חנוכה משמאל.

רב אומר שאין להרצות מעות לפני נר חנוכה ושמואל אמר שבנר אין קדושה ורב יוסף מוכיח מכיסוי הדם שאין בו קדושה ובכ"ז ששינונו שאסור לכסות ברגל כדי שלא לבזות את המצוות וגם כאן נאמר שלא יהיו המצוות בזויות עליו.

שאלו את ריב"ל האם מותר להשתמש בנוי סוכה תוך ז' והוא הוכיח מדברי רב שאסר להרצות מעות כנגד נר חנוכה שגם בנוי סוכה אסור להשתמש, ורב יוסף הקשה מדוע הוא צריך להוכיח סוכה שמפורש בה הדין מדברי רב בנר חנוכה שהרי שינונו לענין